

haabe, at en saadan Forstaaelse kan findes. Under alle Omstændigheder maatte jeg dog, hvis jeg skulde give mig til at løbe Storm mod Ministeriet, vide for det første, hvad jeg nu ogsaa havde bag mig at storme med, for det andet, hvad jeg fik i Stedet for dette Ministerium, hvis det lykkedes mig at rende det over Ende.

Saa udtalte det ærede Medlem sig om Udvandringspørgsmaalet. Han syntes ikke om, at jeg gerne ønskede det drøftet paa Rigsdagen, uagtet jeg i Gaar gjorde det ærede Medlem opmærksom paa, at det var et aktuelt Spørgsmaal, et Spørgsmaal, som er i høj Grad fremme i det praktiske Liv, hvilket jeg og mange andre har kunnet se af de Henvendelser, vi saa at sige daglig har faaet fra Folk, der vil udvandre. Jeg mener, at Spørgsmaalet har den allerstørste Interesse, og jeg er ganske overbevist om, at det bliver nødvendigt for os at drøfte dette Spørgsmaal. Jeg ønsker det helst drøftet paa et lukket Møde, for der er Forhold, jeg gerne vil udtale mig om, som jeg ikke saa gerne vil komme frem med i et aabent Møde. Men en Drøftelse af det Spørgsmaal som et Led i hele vort Erhvervsliv undgaar vi virkelig ikke. I det hele tror jeg, det er meget godt, at man drøfter Spørgsmaalene og navnlig gør det, før de bliver saa aktuelle, at man har dem over Hovedet paa sig, saa at en fornuftig Løsning i Grunden er udelukket. Naar det ærede Medlem siger, at det er ingen Anvisning at give at ville eksportere Mennesker, og siger det med en Foragt, som om han henvendte sig til en eller anden Zeelenverkooperforretning, saa vil jeg gøre opmærksom paa, at den Maade, det ærede Medlem vil lade Tingene forløbe paa, nemlig ved at lade dem, som vil emigrere, løbe ud hver enkelt paa sin Boldgade, netop som Offer for disse Zeelenverkooperere, er at lade Masser af Kraft gaa til Spilde. Jeg gør opmærksom paa, at Europa kan siges at have levet forrige Aarhundrede igennem og op til Krigen netop paa den Udvandring, som har gjort det muligt til de oversøiske Lande at eksportere Varer til Beløb af 40 Milliarder Kr., uden dette vilde Europa ikke have kunnet leve saaledes, som det har levet forrige Aarhundrede igennem.

Hauge: Selvfølgelig er Udvandringsproblemet aktuelt, for saa vidt som det saa at sige er praktisk umuligt for nogen at faa Indrejsetilladelse som erhvervssøgende noget Sted i Verden, i hvert Fald til de Lande, hvortil Udvandring fra Danmark hidtil er gaaet. Jeg har derfor heller ikke

gjort mine Bemærkninger om Udvandringspørgsmaalet til det ærede Medlem Hr. Fraenkel ud fra den Betragtning, at Udvandring under alle Omstændigheder er af det onde; jeg har udtrykkelig gjort opmærksom paa, at det har sin store Betydning, at unge Mænd kan rejse ud til andre Lande. Men jeg har ved mine Bemærkninger villet sige, at jeg finder, det var et overmaade negativt Resultat, det konservative Folkeparti var kommet til i deres Overvejelser af, hvad der kan gøres for Industrien. Det eneste Resultat er dette, at det ærede Medlem stiller Forslag om, at der skal holdes lukket Møde for at drøfte en samlet Udvandring, altsaa en samlet Eksport af Mennesker. Jeg har det Indtryk, at det konservative Folkepartis Indsats for Erhvervskrisen hidtil har været i det store og hele negativ. Partiet har ikke formaaet at yde noget som helst positivt Bidrag til at bringe os ud af Vanskelighederne, og det skyldes da naturligvis i første Linie den Omstændighed, at det er bundet til den Politik, som Regeringen fører. Nu siger det ærede Medlem, at han har henvendt sig til Landbrugsministeren med en Henstilling og i Haab om, at Ministeren vil forandre sin Opfattelse. Jeg tror, dette Haab bliver beskæmmet. Den højtærede Landbrugsminister har sine liberale Teorier saa grundfæstet i sig, som nogen Mand kan have. Han vil ganske afgjort ogsaa i Fremtiden med en Stædighed, som er en Fanatiker værdig, fastholde dem, fordi det er hans Overbevisning, at de er de rigtige, og det ærede Medlem Hr. Fraenkel vil blive ved med at staa udenfor Døren med Hatten i Haanden og vente forgæves paa at faa andet Svar end det, han allerede har faaet. Det er det faktiske Forhold. Da vi forhandlede i Indenrigsministeriet med den højtærede Indenrigsminister om at faa gjort noget ved Erhvervskrisen, bl. a. ved at faa Byggeriet i Gang og derved faa alle Byggeindustriens Hjul sat i Virksomhed, saa meldte det konservative Folkeparti sig fra, da Regeringen endelig var gaaet ind paa denne Tanke og de øvrige Partier ogsaa. Jeg har heller ikke nogetsteds kunnet faa nogen Viden om, at det konservative Folkepartis Indsats under Toldlovsforhandlingerne har været af en saadan Art, at man kunde sige: Her har de ydet et Bidrag til at faa Tingene tilrettelagt paa rette Maade.

Pürschel: Jeg ønsker kun ganske kort at bringe i Erindring den Kendsgerning, at det ærede Medlem Hr. Hauge gav et meget mørkt Billede af Dampskibsselskabernes